

museum
it Tsiispakhûs

JAARVERSLAG 2020

St. it Tsiispakhûs
Ald Hiem 2
8731 BC Wommels
www.tsiispakhus.nl

Inhoudsopgave

<u>Onderwerp</u>	<u>blz.</u>
Inleiding	03
Bestuur/samenstelling	04
Rooster aftreden/GCC	05
Expositie	06
Activiteiten bestuur	07
Bezoekers	09
Financien/donateurs/fondsen	11
Vrijwilligers	12
Collectie/inrichting	13
Publiciteit	15
Educatie	16
Winterlezingen	17
Extra publieksevenementen	17
Samenwerking	19
Toekomst	20

JAARVERSLAG 2020 STICHTING IT TSIISPAKHÛS WOMMELS

Inleiding

“Wat een raar jaar”!

Als mensen op de radio of televisie worden geïnterviewd en hen wordt gevraagd: “Wat is 2020 voor jaar voor u geweest”, antwoordt bijna iedereen: “Het was een raar jaar”. Met dit antwoord begint ook dit jaarverslag over het door Covid-19 gedomineerde jaar 2020.

Opening van musea, dus ook van it Tsiispakhûs, in mei was nog verboden daar een zg. intelligente lockdown regime in ons land was afgekondigd om besmetting met het coronavirus te minimaliseren. Musea mochten één juni dit jaar hun deuren (her)openen nadat er in maart een verplichte sluiting was afgekondigd. Maar voor ons werd 11 juni 2020 dit moment. Aan deze openstelling waren strenge landelijk geldende voorwaarden verbonden. Zo was reservering met een tijdslot bij bezoek verplicht, moesten voldoende desinfectie middelen voorhanden zijn, moesten schermen tussen publiek en medewerker een afscheiding vormen, was er een maximum aan het aantal gasten tegelijk in het museum aanwezig gekoppeld aan het vloeroppervlak en overeenkomstig de 1,5 meter onderlinge afstand gesteld en waren bezoekers verplicht zich op enige manier te registreren. Omdat we meer telefonische aanmeldingen verwachtten hebben we op de vaste telefoonlijn in het museum een voicemail en voor online reserveringen een reserveringsmodule op de website geïnstalleerd.

Aan de verplichte regelgeving hebben we tegen geringe kosten kunnen voldoen. Aangezien de rij bezoekers bij ons voor de deur nooit lang is kon men het museum, na registratie aan de balie, ook spontaan betreden, mits er voldoende vloerruimte per bezoeker beschikbaar was. Want het

maximale aantal bezoekers tegelijkertijd binnen in het museum hebben we na berekening op tien vastgesteld. Dit protocol hing zichtbaar bij de ingang. Alle maatregelen belemmerden dit jaar natuurlijk het aantal bezoekers met hiertegenover een hogere investeringspost.

Twee van onze gastvrouwen / - heren hebben voorafgaand aan dit seizoen in verband met het risico op Covid-19 infectie, te kennen gegeven voorlopig af te willen zien van hun vrijwilligerswerkzaamheden aan de balie in het museum. Een ander gevolg van het verkleinen van het infectierisico was het (moeten) annuleren van schoolbezoeken en de winterlezingen, gepland na 15 maart 2020.

Museum it Tsiispakhûs is gevestigd in een oud kaaspakhuis in Wommels, een rijksmonument uit 1905 en is sedert 1985 eigendom van de stichting. De doelstelling van de stichting is in eerste instantie het behoud van het monumentale kaaspakhuis als gebouw. Aan het inwendige van dit kaaspakhuis is al jaren een museale bestemming gegeven en we trachten met het afwisselend tonen van agrarische, met aan de zuivel gerelateerde of met rurale sociale onderwerpen de interesse van het publiek te trekken. Doelgroep naast de toerist is vooral de Friese bevolking. Het museum wordt geëxploiteerd door de Stichting it Tsiispakhûs en het bestuur heeft vorig jaar een museumplan (beleidsplan) geformuleerd voor de periode 2019-2024. Het beleid op korte termijn is gericht op uitbreiding van het bezoekersaantal onder andere door over te schakelen op modernere vormen van marketing, het organiseren van meer bij deze tijd aansluitende wissel-expositie(s), dagevenementen en een publieksvriendelijker toegankelijkheid van de collectie.

Bestuur en samenstelling

Per 1 jan. 2020 was de bestuurssamenstelling met ieders nevenfuncties als volgt:

- Harry van Putten – voorzitter/secretaris
nevenfuncties: – vrijwilliger in het Fries Landbouw museum
 – rondleider in Woudagemaal Lemmer
- Klaas Eisma – penningmeester
nevenfuncties: – penningmeester van uitvaartver. De Laatste Eer Wommels
 – penningmeester biljartclub Kûbaard te Kûbaard
- Saskia Eringa- Rijpma – bestuurslid/registratie/webbeheer
nevenfuncties: – diëtiste Antonius ziekenhuis Sneek
 – administratie Ned. Herv. Kerk te Kûbaard
 – penningmeester St. Restauratie Tsjerke en Toer Kûbaard
- Tjeerd Dijkstra – bestuurslid
nevenfuncties: – mede-vennoot melkveebedrijf Meilahûzen te Easterein
 – bedrijfsassessor melkveehouderij M.B.O. niveau 3-4 Aeres
 Leeuwarden en Clusius Alkmaar
 – vrijwilliger P.U.M. Dairy and Beef cattle Den Haag
 – penningmeester IJclub de Eensgezindheid te Rien
- Gosse Hiemstra – bestuurslid
nevenfuncties: – bestuurslid KBO-PCOB Wommels e.o.

ROOSTER VAN AFTREDEN BESTUUR ST. IT TSIISPAKHÛS **

Naam	aantreden	aftreden	herbenoem	aftreden	herbenoem	aftreden	niet-herb*
H. van Putten	01-12-2009	01-12-2014	01-12-2014	01-12-2019	01-12-2019	01-12-2024	+
K. Eisma	10-01-2014	10-01-2019	10-01-2019	10-01-2024	--		
S. Eringa	01-09-2019	01-09-2020	01-09-2020	01-09-2025			
Tj. Dijkstra	22-11-2020	22-11-2025	22-11-2025	22-11-2030			
G. Hiemstra	01-03-2019	01-03-2022	--				

* Statutair moet een bestuurslid, na twee maal te zijn herbenoemd, één jaar onverkiesbaar zijn voordat hij/zij weer een bestuursfunctie kan aanvaarden. In de kolom 'niet-herb.' betekent het teken '+' dat de kandidaat gedurende één jaar na de laatst vermelde datum van aftreden niet benoembaar is.

** De statutair vastgelegde zittingstermijnen van de leden van het bestuur van de St. it Tsiispakhûs komen niet overeen met de richtlijnen van de Governance Code Cultuur en daarom past de Stichting de Code hierop niet toe.

De St. it Tsiispakhûs hanteert niet een rooster van aftreden van bestuursleden conform de richtlijnen van de Governance Code Cultuur voor de zittingstermijnen, maar volgt hier de statuten van de Stichting. De afwijking duurt zolang de statuten o.a. noodzakelijk vanwege de inwerkingtrede van de WBTR, niet zijn gewijzigd.

Governance Code Cultuur (zie afzonderlijk document)

De Governance Code Cultuur is een instrument voor goed bestuur en toezicht. De Stichting hanteert het bestuursmodel waarbij bestuursleden uitvoerende taken verrichten en bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen voor de organisatie.

St. it Tsiispakhûs past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 toe. In het document GCC legt de Stichting uit of en hoe de Stichting als kleine organisatie per principe de aanbevelingen uit de Code heeft toegepast of zal toepassen. Indien de Stichting daarvan afwijkt wordt de gemotiveerd verklaard waarom wordt afgeweken.

Bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden en zijn onafhankelijk.

Missie en visie stichting

- Het museum wil verzamelingen die de (Friese) zuivelgeschiedenis en - cultuur zichtbaar maken laten herleven ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling en toegankelijk maken voor het publiek zonder winstoogmerk. Het wil de (im)materiële kennis en getuigenissen van de beroepsbevolking en zijn omgeving tonen, verwerven, behouden, registreren, presenteren en bezoekers hierover informeren voor educatie - en recreatie doeleinden.
- Uitgangspunt hierbij is tweerichtingsverkeer: het museum wil bezoekers stimuleren eigen verhalen in te brengen en aldus kennis te delen. Museum it Tsiispakhûs wil het publiek bewust maken van hoe sterk de melkveehouderij en hieraan verwante ambachten waren verbonden met de Friese samenleving, zodat ons collectief geheugen nog beter wordt ingevuld.
- Het verrichten van handelingen die verband houden met vorenstaande

Stichting it Tsiispakhûs bezit de ANBI status.

Inschrijfnummer bij de KvK is: 41002558

BTW. nr. NL805489034B01

Museum it Tsiispakhûs is een officieel Geregistreerd Museum.

Het bestuur heeft dit jaar 2020 vergaderd op: 23 jan; 29 jan; 17 febr; 27 febr; 17 april; 30 april; 4 mei; 14 mei; 25 mei; 2 juni; 2 juli; 5 aug; 31 aug; 8 okt.; 19 nov.

Expositie 2020

Het dorp Wommels kent een rijke geschiedenis op het gebied van de boter- en nog meer van de kaashandel. De vele nog duidelijk herkenbare kaaskoopmanshuizen (12) in Wommels herinneren aan die tijd, die duurde van +/- 1880 - 1910.

Naast deze kaaskoopmanshuizen bestaat er slechts één kaaspakhuis, daterend uit 1905, uniek in Friesland, gebouwd naast het voormalige woonhuis van en in opdracht van de kaaskoopman Feitsma, met compagnon Zandstra de latere eigenaren. In dit kaaspakhuis, nu museum it Tsiispakhûs was, zoals in het jaarverslag van 2019 al stond aangekondigd, dit jaar nogmaals de tentoonstelling “ Boer zoekt ... fabriek ” naast de permanente expositie te zien. In deze wissel-expositie, ontworpen rond het centraal opgestelde tegeltableau, vertelden en toonden we wanneer, waardoor, waarom en door wie de eerste van de reeks zuivelfabrieken (melkfabrieken) werden opgericht. Met de komst van de zuivelfabrieken verschenen ook de rammelende melkbussen op de plattelandswegen en in de dorpen en stadjes, die nu nog uitsluitend rondom oud- en nieuwjaar zichtbaar en hoorbaar zijn. Als gevolg van de oprichting van deze ‘melkfabrieken’ verloor de voor het inkomen zorgdragende *boerin* haar positie als kaas - maar vooral als botermaakster op de boerderij, een plek die nu én op ‘het fabriek’ én door *mannen* werd overgenomen.

In het Friesch Weekblad van 15 maart 1890 verscheen een artikel over deze omwenteling op het platteland met de titel: “ Zijn onze boerendochters voor de fabrieksmatige zuivelbereiding ongeschikt? ” Een afdoend bewijs dat vrouwen en meisjes bij de fabrieksmatige zuivelbereiding niet onderdeden voor het ‘sterke geslacht’ leverde Denemarken. In de tentoonstelling lieten we zien dat in dit land de fabrieken bijna uitsluitend door vrouwelijke hulpen werden gedreven.

De industriële en maatschappelijk ommekeer in Friesland kon men bij een bezoek aan deze expositie meemaken, een tentoonstelling die we volledig zelf ontworpen en ingericht hebben. Ons is gebleken dat veel bezoekers onbekend met dit deel van de Friese geschiedenis zijn!

Was 2019 voor alle musea in Friesland een goed jaar, dit jaar pakte het voor museum it Tsiispakhûs heel anders uit. De stroom inlandse toeristen die afgelopen zomer hun vakantie naar het buitenland annuleerden vanwege Covid-19, maakte het jaar voor veel musea nog onverwacht goed, echter niet voor it Tsiispakhûs, daar we in - toeristisch opzicht - niemandsland wonen (zie jaarrekening).

Activiteiten bestuur

In het museum op de eerste verdieping hebben we twee historische zwart-wit foto's geselecteerd die, na uitvergroting, op afscheidingspanelen werden gelijmd. In deze zaal hebben we tevens de opstelling enigszins veranderd vanwege nieuw verkregen objecten en zijn we voor uitleg en achtergrondinformatie bij de objecten overgeschakeld op kartonnen informatiebordjes. Voor het vervaardigen van onze tekstborden en foto's maken we altijd dankbaar gebruik van reclame-bureau 'Opvallend' in Wommels.

Nuttig leek ons de jaarvergadering van de VVV Waterland van Friesland (WvF) 13 febr. in museum Sloten bij te wonen. Indruk maakte niet de agenda of de inhoud van de vergadering, maar de inkomsten uit de verkoop van souvenirs en VVV artikelen op ons.

In de Beurs te Leeuwarden, nu onderdeel van de RUG, hebben we 27 febr. de workshop "Hoe meer publiek?" over goede publiciteit en herkenbaarheid, georganiseerd onder het motto "Over de drempel" gevolgd. De spreker complimenteerde museum it Tsiispakhûs onverwacht met de museumfolder en de poster van dit jaar en toonde deze aan de zaal.

Er kwam een verzoek van oud-voorzitter Harm Posthuma van de Chr. Muziekvereniging 'Euphonia' van Wommels een bijdrage in het jubileumboek t.g.v. hun 100 jarig bestaan te schrijven. De voorzitter heeft een artikel over de 100 - jarige relatie tussen de muziekvereniging en het museum geschreven dat zeer gewaardeerd werd. De penningmeester was 19 september één van de aanwezigen op de receptie van muziekvereniging 'Euphonia' t.g.v. dit jubileum.

Euphonia speelt bij de opening van it Tsiispakhûs

Van het Fries Museum/Prinsessehof te Leeuwarden ontvingen we 15 mei een schrijven waarin zij hun archeologische bruiklenen, volgens een overeenkomst in de bijlage daterend van 1990, wilden controleren en beoordelen. Contact met de archivaris van de gemeente SWF, de heer Gert Muizer, ook de voormalige secretaris van St. it Tsiispakhûs, leverde een archiefmap op, waarin archeologische objecten in bruikleen staan genoteerd. Vanwege het risico op Covid-19 infectie zullen we op hun verzoek schriftelijk verslag uitbrengen.

De nieuwe wethouder van cultuur van de gemeente SWF, mevr. Mirjam Bakker, heeft 19 juni een werkbezoek aan museum it Tsiispakhûs gebracht. Gesproken is o.a. over haar voorstel ons monument bij de St. Behoud Monumenten SWF onder te brengen, maar ze heeft daarop geen verdere actie ondernomen.

De voorzitter is 7 september bij Jaap Scheffer, vrijwilliger/archivaris van de gemeente SWF, geweest om archiefmateriaal over de vroegere boter - en kaashandel in de Greidhoek op te halen voor onderzoek ten behoeve van lezingen, gehouden in het museum op Open Monumenten dag 2020. Dergelijke presentaties waren toegestaan mits de toehoorders op 1,5 m. afstand van elkaar konden zitten.

9 dec. organiseerde de VVV Bestemming Noard-West een online workshop "hoe als museum digitaal beter zichtbaar te zijn" die door de voorzitter is gevolgd. Directeur Hooghiemstra van zijn gelijknamige bureau gaf helder en duidelijk met voorbeelden invulling aan deze avond. Eén van zijn adviezen was: zorg ervoor dat je website aantrekkelijk en op je mobiele telefoon goed leesbaar is (mobile first).

Door de dreiging van Covid-19 werd o.a. vanuit de Museum Federatie Friesland dringend geadviseerd (entree)betalingen in het museum per pinapparaat i.p.v. contant uit te gaan voeren. Daartoe hebben we een low budget pin betaalapparaat van i-Zettle met tablet aangeschaft. Dit bleek zonder hapering te werken en voor de gastvrouwen en -heren geen drempel op te werpen. Naar aanleiding van de audit voor de Museumregistratie in 2021 hebben we 10 dec. telefonisch een voorbespreking hierover gevoerd.

22 okt. is een medewerker van Velco brandbeveiliging geweest om de brandblussers en de bordjes bij de nooduitgang (goed) te keuren.

Bezoekers

Onderstaande bezoekers aantallen laten duidelijk zien wat de Covid-19 pandemie voor een klein museum als het onze heeft betekend. Tegenover dit trieste lage aantal bezoekers staan niet minder kosten, integendeel. We wilden niet van de mogelijkheid gebruikt maken voor dit laatste compensatie-gelden aan te vragen, daar we tegen zo laag mogelijke kosten de beschermingsmiddelen en - materialen tegen het coronavirus hebben aangeschaft.

Bezoekers zijn meest iets oudere echtparen, soms samen met de kinderen en/of kleinkinderen en afkomstig uit heel het land. Indien men in groepsverband komt en heeft gereserveerd, verzorgen we op verzoek een gratis in - en rondleiding, die gewaardeerd wordt en de nodige verhalen van de bezoekersskant oplevert. Naast de bestaande bezoekerspopulatie zouden de vele langsvarende en - fietsende actieve vijftigplussers een bezoek aan museum it Tsiispakhûs kunnen (moeten) brengen, daar het een laagdrempelig museum zonder moeilijke kunstexpositie is en een geschikt 'slechtweer uitje'. En het leent zich ook goed voor een gecombineerd bezoek met de natuur-en vogelgebieden rond Wommels.

**Bezoekers
aantallen
2020**

Maand	Volw.PIN	Volw. €	Freon	<12 jr.	Groep	Gratis	Totaal
april							
mei							
juni	8	12	2				22
juli	31	31	2	2			66
aug	28	25	3	6			62
sept	25	32	3			2	62
okt	27	28	2				57
nov		4					4
Totaal	119	132	12	8		2	273
Scholen		38					38
Open							
monumen							
tendag 12							
sept						70	70
Totaal							381

De dames, leden van Passage (vroeger Bond van Plattelandsvrouwen) uit Easterein hadden voor 16 sept. met 16 leden en op ons verzoek verdeeld in twee groepen, een visite gereserveerd. De groepsverdeling was primair noodzakelijk vanwege het maximaal aantal geoorloofde bezoekers per tijdslot en per museumoppervlakte. Dit bezoek was een arrangement met het plaatselijke dorps huis, een combinatie die in de toekomst vaker moet gebeuren.

Veel groepen, zoals buurtverenigingen en vriendengroepen, hebben hun bezoek wegens de geldende beperkingen voor groepsbijeenkomsten geannuleerd.

1 november hebben we de deur van het museum voor het publiek weer op slot gedraaid.

Financiën

Zie voor het financiële jaarverslag de afzonderlijke **jaarrekening**

Fondsen

Eind oktober werden we door de Museum Federatie Friesland op een subsidiemogelijkheid van het Prins Bernhard Cultuurfonds geattendeerd, bedoeld voor musea met minder dan drie fte's. Het doel van deze subsidie was musea toegankelijker en laagdrempeliger voor publiek te maken door meer audiovisuele hulpmiddelen in te zetten. Aangezien St. it Tsiispakhûs binnen deze categorie viel en we dergelijke middelen ontbeerden, hebben we daartoe een aanvraag ingediend. Onderdeel van onze aanvraag was verbetering van het geluid van een bestaande educatieve video-film, speciaal gericht op de jeugd van niet-agrarische afkomst. Een tweede wens was verbetering van het afspelen van een documentaire voor volwassenen in het museum. Voor de realisatie van deze projecten hebben we de hulp ingeschakeld van audiovisueel bedrijf AV Zwart te Lier. Passend binnen de voorwaarden voor subsidie viel ook het ontwikkelen van een audiotour voor musea. Genoemd bedrijf heeft voor alle publieksvriendelijke presentaties een plan met bijbehorende offerte uitgebracht, die we bij het fonds hebben ingediend. Daarnaast was (en is) er bij ons behoefte aan het verlevendigen en het voor publiek aantrekkelijker maken van de website (en daarmee het museum) door hierop een korte bedrijfs- of sfeerfilm te tonen. Voor het vervaardigen van een dergelijke film hebben we een offerte gevraagd bij bedrijf 'Beeldkrullend' in Leeuwarden. De offertes samen overschreden het maximale subsidiebedrag van het Pr. Bernh. Cultuurfonds, waardoor is besloten voor de productiekosten van de sfeerfilm begin volgend jaar een afzonderlijke geldelijke ondersteuning elders aan te vragen.

27 november kwam er een positief telefoontje van het Pr. Bernhard Cultuurfonds dat was besloten het maximum subsidiebedrag voor dit project te verlenen. Omdat de kosten voor dit project exclusief de sfeerfilm nog altijd hoger waren dan het toegekende subsidiebedrag, hebben we voor dát onderdeel van het project dat specifiek gericht was op jeugdeducatie, een subsidieverzoek gericht aan de St. Wommels, v/h het de Vlas fonds in Wommels. Deze aanvraag is begin december gehonoreerd, zodat we in 2021 bijna alle plannen kunnen verwezenlijken (de sfeerfilm voor de website moet nog even wachten), een geweldige opkikker voor bestuur en vrijwilligers.

Freonen (donateurs)

Begin mei heeft het bestuur voor overleg om tafel gezeten specifiek met de vraag hoe in dit bijzondere (rare) jaar onze donateurs te benaderen voor hun jaarlijkse bijdrage. Want vanwege de opdrogende stroom bezoekers daalden de inkomsten van St. it Tsiispakhûs terwijl de kosten, vanwege de vereiste maatregelen van de Rijksoverheid, niet daalden net zo min als de vaste lasten. We besloten middels een brief onze freonen op de voor musea bijzondere situatie te

wijzen en hen verzocht hun jaarlijkse donatie hierop te willen aanpassen. Boven verwachting is hieraan gehoor gegeven. Of dit een éénmalige verhoging van de standaardbijdrage van € 7,50 is geweest moeten we afwachten!

6 okt. is er een verzoek naar de freonen uitgegaan mee te doen met de actie voor leden van de Rabobank SWF, geheten Rabo Club Support. Dit kon door het uitbrengen van een stem, die overeenkomende met een bedrag, op je favoriete club of vereniging, in ons geval op St. it Tsiispakhûs. We hadden voor de actie een bestemming geformuleerd, nl. een laptop en een beamer voor het museum, daar we van leenapparatuur gebruik maakten. Deze clubactie heeft ons het fraaie bedrag van € 361,16 opgeleverd, goed voor een refurbished apparaat.

Vrijwilligers/gastvrouwen – heren

Ad Eyskoot stopte in januari wegens verhuizing met zijn gastheerschap na meer dan tien jaar bij it Tsiispakhûs betrokken te zijn geweest. Zoals gebruikelijk hebben we met het polderkaasje afscheid van hem genomen.

Onze vrijwilligers zijn gastvrouw of – heer tijdens de openingsmiddagen van het museum (donderdag t/m zondag van 13.30 tot 16.30 uur) gemiddeld één keer per 3 á 4 weken aan de beurt. Tijdens hun dienstmiddag zijn ze ook aanspreekpunt voor toeristen die het museum als VVV locatie binnen lopen. Informatie is in de gratis VVV-gidsen en in de folders in de rekken te vinden, terwijl er geen verkoop van VVV-artikelen zoals bijv. kaarten e.d. plaatsvindt. Op dagen met extra activiteiten maken we ook gebruik van hun bereidheid bij te springen, met als beloning meestal een doos Merci chocolade.

Regelmatig gedurende het jaar sturen we de vrijwilligers informatie via een nieuwsbrief of we vermelden informatie tegelijk met een uitnodiging voor een vrijwilligersbijeenkomst.

Al genoemd is de aanschaf van een pin betaalapparaat van i-Zettle met tablet en de installatie van de reserveringsmodule op de website. Op de eerste geoorloofde bijeenkomst met onze vrijwilligers maandagmiddag 15 juni heeft de penningmeester ieder persoonlijk met het pin betalingssysteem laten oefenen en uitgelegd hoe reserveringen verlopen. Gebleken is dat beide apparaten zonder hapering werkten en zo voor de gastvrouwen en - heren geen drempel op wierpen. Op de instructiemiddag zijn ook alle voorzorgsmaatregelen tegen Covid-19 in het museum met hen doorgenomen en gedemonstreerd.

Onze vrijwilligers hebben toen ook de nieuw ontwikkelde Friese museumpas uitgereikt gekregen. Op vertoon van deze pas hebben ze gratis toegang tot deelnemende musea in Friesland en weet de medewerker in het ontvangende museum dat er een collega voor hem/haar staat. Dit kan een leuk gesprek opleveren!

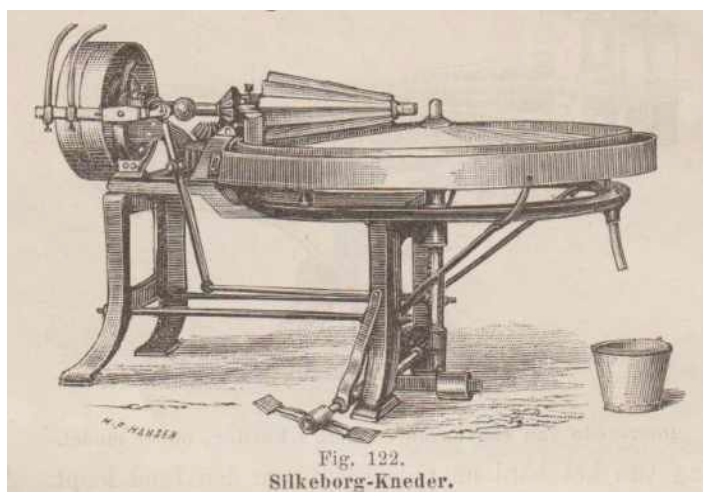
De jaarlijkse beloning en dankbetuiging voor de inzet van onze gastvrouwen en – heren in de vorm van een uitje kon in de herfst ook niet doorgaan. Wij hadden de nieuwe geliefde griezeltocht door Franeker al besproken. Een kerstkaart met een dankwoord voor hun inzet die dit gemis goed moest maken is naar de vrijwilligers gestuurd. Door hun bereidheid zich als baliemedewerkers in te zetten kunnen we gedurende het seizoen bezoekers en toeristen in museum it Tsiispakhûs ontvangen.

Collectie/inrichting

Ir. Oosterloo uit Bolsward, een voormalig zuiveldocent, schonk ons op 7 januari het Practicum "Kaasbereiden" zoals dit op het HBO werd onderwezen, een uniek geschenk.

Een dag later werd ons en nog drie musea via de @mail een antieke boterkneder te koop aangeboden. Want in het karton - en papiermuseum in Renkum, de standplaats, had men ontdekt dat dit apparaat niets met hun collectie te maken had (categorie D object). De vraagprijs vonden we te hoog maar toen men bereid was voor € 25,- de kneder aan een 'arm' museum te verkopen, hebben we deze opgehaald. Onze vrijwilliger Jac. Tiemersma heeft deze gerestaureerd waarna we de kneder in de deelcollectie 'boter' vóór een nieuwe banner, waarop de werking en het gebruik worden uitgelegd, hebben tentoongesteld.

Veehouder (en donateur) Zoodsma te Hennaard ging verhuizen en van hem hebben we 17 april twee metalen bussenkarren, melkapparatuur en jaarboeken van de Coöp. Zuivelfabriek Wommels, verzameld door zijn oom Klaas Miedema, geschonken gekregen.

We merkten al langer dat bezoekers niet goed weten hoe de bereiding van boter en kaas plaatsvond en - vindt. Daarom hebben we twee wandplaten laten maken (Opvallend reclame) waarop schematisch en in kleur de productie wordt uitgelegd. Rustend veehouder Eringa (v/h Kûbaard) schonk ons een unieke melkverdeler.

Voordat de melktank haar intrede op de boerderij deed gebruikte hij deze verdeler, opgesteld in het melklokaal tijdens het melken, om via de melkleiding maximaal 16 bussen tegelijk te vullen.

Bestuurslid Saskia Eringa en de voorzitter hebben de digitale registratie van de collectie in een Word - en een Excel bestand verder verbeterd en aangevuld. Om in de collectieregistratie te kunnen selecteren is er een conversie naar Excel gemaakt. Bij het herregistreren van objecten in de depotcollectie op de zolder is gebleken dat van meerdere voorwerpen de herkomstgeschiedenis ontbreekt. Het museum heeft geen twijfel over de herkomst van dergelijke bestaande objecten. Getracht zal worden alsnog de eigendomsgeschiedenis en de herkomst van dergelijke objecten in depot te achterhalen. De collectie inclusief de bruiklenen zijn verzekerd.

Expositie 2020

Publiciteit

De beroepsfotograaf van de VVV WvF heeft voor hun project 'Narrowcasting' in het museum de boterton van alle kanten gefotografeerd waarna deze in de loop van 2021, voorzien van een wervende reclametekst, op een 30 - tal TV schermen in de regio te bekijken is. Twee bestuursleden hebben 9 maart met de nieuwe folders op de foldermarkt in het Fries Landbouwmuseum gestaan om zowel onze folders onder deelnemers te verspreiden als om hun folders bij ons neer te kunnen leggen. Het wordt wel eentonig maar de andere foldermarkt gepland 6 april in Friesland mocht niet meer doorgaan. Dit betekende dat onze folderdistributie gedeeltelijk op een andere manier moest worden uitgevoerd. Daarom hebben bestuursleden vanaf 18 juni meerdere middagen vanuit de auto van het Friese landschap genoten, met op de achterbank dozen vol folders en posters van museum it Tsiispakhûs. Het zijn altijd plezierige distributieroutes met veel kennismakingen en ontmoetingen, vrolijke ontvangsten en herkenningen die echter heel veel tijd kosten. Hoe doen we dit in 2021? Begin juni belde Omrop Fryslân met het verrassende bericht zaterdag 13 juni, twee dagen na ónze opening, een reportage in het radioprogramma 'Op en Ut' van Douwe Heeringa over de expositie "Boer zoekt... fabriek" te willen maken. Voorzitter heeft live de luisteraars tien minuten hierover kunnen vertellen; gratis radioreclame. En in week 27 hadden we Omrop Fryslân weer aan de lijn daar men 23 juli radio- en televisie- opnames in en over it Tsiispakhûs en het dorp wilde maken. 's Morgens negen uur was een journaliste van de omroep met microfoons in het museum in de weer voor een rechtstreeks op de radio te beluisteren vraaggesprek. 's Avonds waren op ieder heel uur filmopnames, ook vanuit het museum, op de televisie te zien. Een betere en goedkopere reclame kunnen we niet bedenken. Maar door de beperkende maatregelen vanwege Covid19 leverde deze promotie niet een file bezoekers in het museum op!

In de bestuursvergadering van 19 nov. is besloten in 2021 niet meer advertenties in toeristische magazines te plaatsen, uitgezonderd een opvallende regelvermelding. Volgend jaar moet er echter wel een nieuwe folder verschijnen. Marketing blijft een onderwerp dat binnen het bestuur verschillende visies oplevert, o.a. veroorzaakt door een gebrek aan kennis op dit terrein.

Museum it Tsiispakhûs

**Open van 2 mei 2019
t/m 3 november 2019
donderdag t/m zondag
van 13.30-16.30 uur**

Beleef de geschiedenis van het boter-en kaasmaken in Friesland in het oude kaaspakhuis (1905). Tot de komst van de zuivelfabrieken in de vele dorpen was dit vooral het werk van de boerin. Aan de hand van oude filmfragmenten laten we dit zien. Bij de draaiende stoomboterfabriek op schaal uit 1910 kan men het maken van boter in die eerste fabrieken volgen. Hoe melk uit de koe komt is met de puzzelkoe te ontdekken, er is een speurtocht en kaas kan worden gewogen. Zie voor de actuele wisselexpositie de website

Ald Hiem 2 Wommels
www.tsiispakhuis.nl

Oplaadpunt voor
e-bikes aanwezig

Educatie: KEK en scholen

Voordat Covid19 ons land bereikte konden we nog 38 leerlingen van twee basisscholen met hun begeleiders in het museum verwelkomen. Op 5 en 7 febr. hebben twee klassen van de Juliana school uit Sneek en op 11 febr. heeft CBS de Ark uit Makkum aan ons KEK schoolprogramma deelgenomen. KEK betekent: Kultuur Educatie met Kwaliteit en dit is een landelijke regeling voor scholen die cultuuronderwijs in het curriculum willen opnemen.

Uit contacten met andere musea is ons gebleken dat rechtstreekse benadering van scholen, buitende netwerken om, goede respons oplevert en voor de toekomst een overweging waard is. Het zou dit jaar al eerder maar 10 dec. is Mayke Kloetstra van de organisatie 'GroenDoen', onderdeel van Mar&Kliff te Oudemirdum op bezoek geweest. Zij is bij 'GroenDoen' coördinator voor het aanbod van cultuuronderwijs aan scholen. We spraken af dat zij onze tekst in de brochure inhoudelijk en tekstueel nog eens kritisch doorneemt en daarnaast dat de begeleidende onderwijzer(s) direct na afloop van het bezoek een evaluatieformulier invullen.

Winterlezingen

Helaas mochten we in de wintermaanden geen publiekslezingen organiseren vanwege de in deze periode van kracht zijnde maatregelen van de Rijksoverheid.

Extra publieksevenementen

5 febr. bereikte ons het positieve bericht dat het Oranjefonds € 350,- subsidie voor de actiedag NL Doet 2020 wilde verlenen. Toen wisten we (en zij) nog niet dat de actiedag NLDoet op 14 maart geen officiële doorgang kon vinden.

NL Doet vrijwilligers staande voor het museum in een vorig jaar

Deze traditionele start van het museumseizoen, die altijd met uitgebreid koffie drinken met oranjeboek gepaard gaat, werd als een jammerlijke leemte ervaren.

Een evenement dat wel met inachtneming van de 1,5 m. norm georganiseerd mocht worden was Open Monumenten Dag 2020 op zaterdag 12 sept. Buiten naast it Tsiispakhûs werden de grote gloednieuwe tent van onze penningmeester (verjaardagscadeau) en een kleine partytent opgebouwd om daarin kinderactiviteiten te organiseren. Voor dit laatste konden we gebruik maken van promotiemateriaal van zuivelcoöperatie Friesland - Campina dat gewoonlijk alleen op melkveebedrijven ter beschikking wordt gesteld. We hadden deze OMD het accent op activiteiten voor kinderen gelegd, omdat kinderen, i.t.t. volwassenen, niet onder de groepsrestricties voor Covid19 vielen.

*Afb: Boterkoopman en
boerenechtpaar met kind
Sneek*

Kinderen konden kleuren, kaasboren, koe melken, emmers aan een juk sjouwen en vragen stellen aan een praktiserende boer. Volwassenen hadden gratis toegang in het museum waar om de twee uur een lezing met dia's over de voormalige handel in boter en kaas in de Greidhoek was te volgen. Er was een redelijke belangstelling voor de lezingen in dit saaie jaar, dit in tegenstelling tot de opkomst van de jeugd op deze open dag. Daarom hebben we ons tijdens de nazit afgevraagd of we ons volgend jaar wel in die mate voor de jeugd moeten inspanssen? Weer liep een journalist van Omrop Fryslân die dag met microfoon en camera buiten en in het museum om een live-reportage over ons aanbod op OMD voor het bekende radioprogramma 'Op en Ut' te maken. 's Avonds waren we amper met onze OMD activiteiten op de Friese televisie te zien, te kort om een BF 'er te worden!

Zaterdag 12 sept.

museum
it Tsiispakhûs

2020 OPEN (LEER)MO(NU)MENTEN DAG

- **10.00 -17.00 u open voor jong en belegen**
- **monument en expositie 'Boer zoekt...fabriek'**
- **tussen 10 -11 u en 13 -14 u
opdrachten/spelenkinderen van 4 t/m 12 jaar**
- **korte lezingen vroegere boter- en
kaashandel in Greidhoeke om 11 u, 14 u en
16 u**

Samenwerking

11 maart heeft in Sneek een verdiepingsgesprek o.l.v. het bureau Blue Yard over de 'Samenwerkende musea SWF' plaatsgevonden. Deze bijeenkomst in het kader van het 'Samenwerkingsproject musea SWF', kreeg 18 maart een vervolg. Toen is besloten over te gaan tot de oprichting van een coöperatie als vehikel voor deze samenwerking. In een zoombijeenkomst 6 mei is de weg die we hiervoor inslaan besproken, te beginnen met geldelijke steun voor oprichting van een coöperatie aan te vragen bij het Mondriaan Fonds. Deze aanvraag is gedeeltelijk met een bedrag groot € 130.000,- gehonoreerd zo liet de secretaris M. Seffinga (dir. FSM Sneek) van de St. Samenwerkende musea SWF 17 dec. weten.

In dit kader is door de voorzitter van de St. it Tsiispakhûs contact met deze musea in de gemeente SWF opgenomen naar aanleiding van het landelijke museumthema 2021, genaamd 'Ode aan het landschap'. Wij hebben hen gevraagd of zij komend jaar een tentoonstelling aan

dit thema zouden wijden om én in de regio dit thema te versterken én om doublures in exposities te vermijden. Helaas hebben slechts enkele musea op deze inventarisatie gereageerd, waarna wij hebben besloten onze eigen weg en thema voor de wisselexpositie in 2021 te kiezen.

Toekomst

We blijven ook komend jaar zoeken naar manieren het aantal museumbezoekers en onze naambekendheid te vergroten. Hiertoe woonden we al meerdere cursussen, workshops en lezingen bij en verzamelden we informatie, maar het blijft voor ons 'leken' een moeilijk vakgebied hoe dit te realiseren. De uitgaven voor marketing zijn van € 1040,- in 2018 tot € 2100,- dit jaar gestegen, een lijn die we niet als doel en als beleid hadden gesteld en die naar omlaag moet. Het idee eigenaren van bv. B&B's, hotels, dorpshuizen en accommodaties een avond in museum it Tsiispakhûs uit te nodigen, om een doelgroep via deze (goedkopere) route te bereiken, spreekt ons aan.

Meer 'freonen' werven verdient ook de aandacht vooral gezien het gegeven dat dit aantal in de begintijd van het bestaan van het museum groter was. Meerdere inwoners van Wommels hebben ons gevraagd of de winterlezingen weer worden georganiseerd zodra groepsbijeenkomsten weer zijn toegestaan. Dit heeft onze aandacht.

De boer uit de expositie 'Boer zoekt ... fabriek' is eind 2020 gestopt met zoeken zodat we een nieuw thema voor de expositie in 2021 moeten bedenken, actueler misschien opdat een ander publiek wordt bereikt.

Wommels augustus 2021

Jaarverslag 2020 is herzien en daarna definitief goedgekeurd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 30 augustus 2021

Voorzitter/secretaris

H. van Putten

Penningmeester

K. Eisma

Bestuurslid

S. Eringa-Rypma

Bestuurslid

Tj. Dijkstra

Bestuurslid

G. Hiemstra

